

CUPRINS

<i>Avant-propos</i>	v
<i>Prefață</i>	vii
<i>Tabelul cauzelor</i>	xxxviii
<i>Lista legislației</i>	lxxxii
1. TRIMITERI PENTRU PRONUNȚAREA DE HOTĂRĂRI PRELIMINARE	1
1. Introducere	1
1.1. <i>Hotărârile preliminare în sistemul jurisdicțional comunitar</i>	1
1.2. <i>Structura prezentei cărți</i>	3
2. Istoria și dezvoltarea procedurii trimiterii preliminare	4
3. Descriere generală a diferitelor posibilități de sesizare a Curții de Justiție cu trimiteri	8
3.1. <i>Sumar</i>	8
3.2. <i>Articolul 68 din Tratatul CE</i>	9
3.3. <i>Articolul 35 din Tratatul UE</i>	9
3.4. <i>Tratatul Euratom</i>	10
3.5. <i>Convenții</i>	10
3.6. <i>Trimiterile preliminare și politica externă și de securitate comună</i>	12
3.7. <i>Tratatul de la Lisabona</i>	13
4. Trimiteri la Curtea AELS	15
5. Alte modalități de obținere de îndrumări juridice de la organisme comunitare	17
5.1. <i>Solicitarea de îndrumări referitoare la interpretarea dreptului comunitar din partea Comisiei Europene</i>	17
5.1.1. <i>Chestiuni privind dreptul concurenței și ajutoarelor de stat</i>	17
5.1.2. <i>Chestiuni care nu se referă la dreptul concurenței sau al ajutoarelor de stat</i>	19
5.2. <i>Solicitarea de îndrumări referitoare la interpretarea dreptului comunitar din partea Ombudsmanului European</i>	21
6. Sistemul trimiterii preliminare în viitor	24
6.1. <i>Sumar</i>	24
6.2. <i>Transferul de cauze preliminare la Tribunalul de Primă Instanță</i>	25

6.3. Procedurile undei verzi	28
6.4. Controlul asupra cauzelor de pe rol	30
6.5. Limitarea dreptului de a sesiza la instanțe de ultim grad de jurisdicție	31
6.6. Instanțe comunitare descentralizate	33
6.7. Cea mai bună modalitate pentru viitor?	34
2. VARIAȚII ÎN PRIVINȚA UTILIZĂRII TRIMITERILOR PRELIMINARE	
ÎN STATELE MEMBRE	35
1. Distribuirea trimiterilor preliminare între statele membre	35
1.1. Sumar	35
1.2. Numărul de trimiteri din partea diferitelor state membre	36
1.3. Distribuirea de trimiteri între instanțele superioare și inferioare	38
2. De ce instanțe din anumite state membre formulează trimiteri mai mult decât altele?	39
2.1. Sumar	39
2.2. Diferențe privind cifrele populației	40
2.3. Volumul activității transfrontaliere	41
2.4. Nivelul respectării dreptului comunitar	41
2.5. Diferențe privind tiparele litigiilor	45
2.6. Tradiții constituționale	47
2.7. Concurența între instanțe – ocolirea practicii instanțelor superioare	50
2.8. Preferințele de politică ale instanțelor naționale	52
2.9. Instanțe specializate versus instanțe nespecializate	53
2.10. Factori speciali în sistemul judiciar național	54
2.11. Legătura între utilizarea articolului 234 și atitudinea instanțelor naționale față de dreptul comunitar	54
2.12. Concluzie – de ce în unele state membre se formulează mai multe trimiteri preliminare decât în altele?	56
3. CE ORGANISME POT FORMULA TRIMITERI?	57
1. Cine poate adresa trimiteri preliminare?	57
2. Criterii pentru stabilirea existenței unei „instanțe judecătorești” abilitată să formuleze o trimitere	58
2.1. Organismul este înființat prin lege?	59
2.2. Organismul are caracter permanent?	60
2.3. Organismul este independent?	60
2.4. Competența organismului este obligatorie?	62
2.5. Organismul utilizează o procedură contradictorie?	63
2.6. Organismul adoptă deciziile sale pe temeiul normelor de drept?	64
2.7. Membrii organismului de trimitere trebuie să includă juriști?	65
2.8. Întrebarea se ridică în legătură cu soluționarea unui litigiu?	66

2.9. Există alte soluții jurisdicționale pentru soluționarea conflictului în cauză?	66
2.10. Importanța acordată de Curte diferitelor criterii	67
3. Care organisme constituie o „instanță judecătorească”?	69
3.1. Organisme judiciare	69
3.1.1. Instanțe naționale de drept comun	69
3.1.2. Instanțe internaționale și instanțe cu competență în mai multe state membre	69
3.1.3. Activități care nu conduc la decizii cu caracter jurisdicțional	70
3.1.4. Funcția de organism jurisdicțional este însoțită de alte funcții	75
3.1.5. Procedura sumară	76
3.1.6. Tribunale de arbitraj	76
3.1.7. Instanțe care nu au competență să decidă acțiunea principală	79
3.2. Autorități administrative și ombudsmani	80
3.2.1. Observații generale	80
3.2.2. Comisii administrative de apel	83
3.2.3. Organisme consultative	84
3.2.4. Ombudsmani	86
3.3. Organisme private	87
3.3.1. Organisme disciplinare private	87
3.3.2. Organisme profesionale private	88
3.3.3. Parteneri sociali	89
4. Noțiunea „dintr-un stat membru”	89
5. Alte forme de trimiteri preliminare	92
5.1. Sumar	92
5.2. Tratatul Euratom	93
5.3. Justiție și afaceri interne	93
5.3.1. Articolul 68 din Tratatul CE	93
5.3.2. Articolul 35 din Tratatul UE	93
5.3.3. Critica regimurilor care se aplică domeniului justiției și afacerilor interne	94
5.4. Convenții	96
6. Trimiteri de la o instanță națională care, în temeiul dreptului național, nu poate adresa o trimitere	97
6.1. Instanța națională este împiedicată să lase neaplicată o dispoziție națională în litigiu	97
6.2. O instanță superioară a declarat dispoziția națională în litigiu a fi compatibilă cu dreptul comunitar	99
4. CE ÎNTREBĂRI SE POT ADRESA?	101
1. Introducere	101
2. Articolul 234 primul paragraf litera (a) cu privire la „interpretarea prezentului tratat”	102
2.1. Întrebări privind validitatea Tratatului CE	102

2.2. Ce este vizat prin „prezentul tratat”?	103
2.3. Întrebări privind Tratatul UE	104
2.3.1. Sumar	104
2.3.2. Dispoziții de modificare a Tratatului CE, Tratatului CECO și Tratatului Euratom	105
2.3.3. Trimiteri în temeiul articolului 35 din Tratatul UE	105
2.3.4. Cooperarea consolidată	108
2.3.5. Articolul 6 alineatul (2) din Tratatul CE în privința drepturilor fundamentale	109
2.3.6. Articolul 7 din Tratatul UE, cu privire la sancțiunile în legătură cu încălcarea drepturilor omului de către un stat membru	110
2.3.7. Dispozițiile finale ale Tratatului UE	110
2.3.8. Acordul Schengen	111
2.3.9. Tratatul de la Lisabona	111
2.4. Competența mixtă	112
3. Articolul 234 primul paragraf litera (b) cu privire la „validitatea și interpretarea actelor adoptate de instituțiile Comunității și de BCE”	113
3.1. Semnificația „instituțiilor Comunității”	113
3.2. Semnificația „actelor”	114
3.2.1. Acte adoptate în temeiul Tratatului CE	114
3.2.2. Acte comunitare care se referă la un act necomunitar	115
3.2.3. Actul trebuie să fi fost adoptat, însă nu trebuia să fi intrat în vigoare în mod necesar	116
3.2.4. Actul nu are efect direct	117
3.2.5. Actul a făcut anterior obiectul unei hotărâri preliminare	117
3.3. Distincția între „actele adoptate de instituțiile Comunității” și acorduri încheiate în temeiul dreptului internațional în afara competenței Curții de Justiție	118
3.3.1. Sumar	118
3.3.2. Acorduri între Comunitate și țări terțe	119
3.3.3. Acorduri mixte	120
3.3.3.1. Sumar – cele patru situații	120
3.3.3.2. Prevederi care intră în competența exclusivă	121
3.3.3.3. Prevederi vizate de către o competență neexclusivă și în care Comunitatea a legiferat	121
3.3.3.4. Prevederi vizate de către o competență neexclusivă și în care Comunitatea nu a legiferat	122
3.3.3.5. Prevederi care nu intră în competența Comunității	124
3.3.4. Acte ale unor organe înființate printr-un acord internațional la care Comunitatea este parte	125
3.3.5. Acorduri internaționale la care Comunitatea nu este parte, însă care fac parte integrantă din dreptul comunitar	126
3.3.6. Drept internațional care nu reprezintă drept comunitar, însă care poate afecta validitatea dreptului comunitar	127
3.3.7. Acorduri internaționale la care Comunitatea nu este parte	128

3.3.8. Alte acorduri internaționale care atribuie Curții de Justiție competență de interpretare	131
3.4. <i>Semnificația „validității”</i>	131
4. Articolul 234 primul paragraf litera (c) cu privire la „interpretarea statutelor organismelor înființate printr-un act al Consiliului”	133
5. Întrebări care se situează în afara competenței Curții de Justiție	133
5.1. <i>Sumar</i>	133
5.2. <i>Dreptul național</i>	134
5.3. <i>Interpretarea unor acte comunitare care nu se aplică în acțiunea principală</i>	135
5.3.1. <i>Sumar</i>	135
5.3.2. <i>Hotărâri preliminare privind aspecte procedurale în acțiunea principală</i>	136
5.3.3. <i>Aplicarea dreptului comunitar în afara domeniului de aplicare a dreptului comunitar</i>	136
5.3.4. <i>Dreptul comunitar a fost luat ca model pentru dreptul național</i>	139
5.3.5. <i>Situații interne</i>	144
5.4. <i>Împrejurări produse înainte de aderarea la Comunitatea Europeană</i>	146
5.5. <i>Faptele din acțiunea principală</i>	147
5.6. <i>Aplicarea dreptului comunitar în acțiunea principală</i>	148
5. CÂND SE POATE ADRESA O CERERE PENTRU PRONUNȚAREA UNEI HOTĂRÂRI PRELIMINARE?	150
1. Sumar	150
2. Considerații generale	152
2.1. <i>Cine are competență să decidă relevanța unei întrebări preliminare?</i>	152
2.2. <i>Marja de apreciere a instanțelor naționale</i>	153
3. Instanța de trimitere trebuie să poată aplica hotărârea Curții de Justiție în acțiunea principală	155
4. Întrebări fără legătură cu faptele și circumstanțele acțiunii principale	163
4.1. <i>Răspunsul Curții va avea relevanță doar pentru cauzele viitoare</i>	163
4.2. <i>Întrebări privind circumstanțe de fapt care diferă față de cele din acțiunea principală</i>	166
4.3. <i>Întrebarea se întemeiază pe opinii alternative neverificate asupra faptelor</i>	170
4.4. <i>Întrebarea privește chestiuni juridice care nu pot avea relevanță pentru acțiunea principală</i>	171
4.5. <i>Interpretarea dată de instanța de trimitere împrejurărilor de fapt ori de drept național este disputată</i>	173
4.6. <i>Răspunsul poate fi dat deja pe temeiul dreptului național</i>	176
4.7. <i>S-a răspuns deja la întrebare</i>	179
4.8. <i>Raportul dintre aspecte privind admisibilitatea și aspecte de fond</i>	181

4.9. Întrebarea privește un act comunitar care nu era în vigoare la data relevantă	183
4.10. Pertinența <i>ratione temporis</i> și dreptul național	186
4.11. Întrebarea privește regimul juridic al instanței de trimitere	188
4.12. Întrebări privind legislația din alte state membre	189
5. Cauze construite	192
6. Raportul dintre procedura preliminară și procedura de constatare a neîndeplinirii obligațiilor de către un stat membru din articolul 226 și articolul 227 din Tratatul CE	199
7. Raportul dintre procedura preliminară și procedura din articolul 230 privind acțiuni în anulare în fața Curții de Justiție	201
7.1. <i>Doctrina TWD</i>	201
7.2. <i>Discutarea doctrinei TWD</i>	207
6. CÂND SUNT INSTANȚELE NAȚIONALE OBLIGATE SĂ ADRESEZE ÎNTREBĂRI?	210
1. Dreptul de sesizare și obligația de sesizare	210
2. Instanțe naționale vizate la articolul 234 al treilea paragraf	211
3. Excepții de la obligația de sesizare	217
3.1. <i>Întrebarea nu are relevanță</i>	218
3.2. <i>Mai multe instanțe judecătorești care examinează cauza sunt calificate ca „instanță de ultim grad de jurisdicție”</i>	219
3.3. <i>Acte éclairé – o întrebare vădit identică care a făcut deja obiectul unei hotărâri preliminare</i>	220
3.4. <i>Acte clair – aplicarea corectă nu lasă loc niciunei îndoieli rezonabile</i>	221
3.4.1. <i>Acte clair și hotărârea CILFIT</i>	221
3.4.2. <i>Marja de apreciere a instanțelor naționale în temeiul doctrinei acte clair</i>	224
3.4.3. <i>Acte clair și voința părților</i>	226
3.4.4. <i>Acte clair și problema versiunilor lingvistice diferite</i>	228
3.4.5. <i>Acte clair și hotărâri divergente</i>	230
3.4.6. <i>Acte clair și hotărâri ale altor instanțe judecătorești naționale</i>	233
3.4.7. <i>Acte clair și cauze pe rolul Curții de Justiție</i>	234
3.4.8. <i>Acte clair și practica administrativă și literatura juridică</i>	236
3.4.9. <i>Acte clair – adaptarea la cerințele vremii</i>	236
3.5. <i>Alte forme de trimiteri preliminare</i>	239
3.5.1. <i>Tratatul Euratom</i>	239
3.5.2. <i>Justiție și afaceri interne</i>	240
3.5.2.1. <i>Articolul 68 din Tratatul CE</i>	240
3.5.2.2. <i>Articolul 35 din Tratatul UE</i>	241
3.5.3. <i>Convenții</i>	242
3.6. <i>Cauze privind măsuri provizorii</i>	242
3.7. <i>Aplicarea dreptului comunitar în afara domeniului dreptului comunitar</i>	243

4. Obligația instanțelor, altele decât cele de ultim grad de jurisdicție, de a efectua o trimitere	244
4.1. <i>Sumar</i>	244
4.2. <i>Trimiteri în aprecierea lipsei de validitate</i>	244
4.2.1. Obligația de sesizare anterior constatării lipsei de validitate.....	244
4.2.2. Trimiteri în aprecierea validității atunci când accesul la sesizare este restricționat.....	246
4.2.3. Constatări privind nevaliditatea în absența unei trimiteri preliminare (anterioare).....	248
4.2.4. Evaluarea doctrinei <i>Foto-Frost</i>	249
4.3. <i>Îndepărtarea de la interpretarea dată de Curtea de Justiție unui act juridic comunitar</i>	250
4.4. <i>Obligația de cooperare loială și trimiteri preliminare</i>	250
5. Consecințe ale nerespectării obligației de a sesiza de către o instanță națională	251
5.1. <i>Sumar</i>	251
5.2. <i>Acțiunea în constatarea neîndeplinirii obligațiilor pentru situația nesesizării</i>	251
5.3. <i>Nesesizarea, validitatea hotărârilor naționale și obligația de a redeschide dosarul</i>	252
5.4. <i>Daune pentru neîndeplinirea obligației de sesizare</i>	255
5.5. <i>Neîndeplinirea obligației de sesizare și articolul 6 din Convenția europeană a drepturilor omului</i>	257
7. CÂND AR TREBUI FORMULATĂ O TRIMITERE PENTRU O HOTĂRÂRE PRELIMINARĂ?	258
1. <i>Sumar</i>	258
2. <i>Stabilirea criteriilor pertinente</i>	259
2.1. <i>Nevoia asistenței judecătorești</i>	259
2.2. <i>Întârzieri și cheltuieli</i>	262
2.3. <i>Voința părților</i>	264
2.4. <i>Dorința de a nu supraîncărca Curtea de Justiție</i>	267
2.5. <i>Cauze asemănătoare sunt pendinte</i>	268
3. <i>De la care instanță judecătorească ar trebui adresată o trimitere?</i>	272
4. <i>În ce stadiu al procedurii principale ar trebui formulată o trimitere?</i>	274
8. FORMA ȘI CONȚINUTUL UNEI TRIMITERI	279
1. <i>Introducere</i>	279
2. <i>Forma trimiterii</i>	281
3. <i>Conținutul trimiterii</i>	282
3.1. <i>Necesitatea unei ordonanțe de trimitere exhaustive</i>	282

3.2. <i>Orientări pentru redactarea unei trimiteri pentru pronunțarea unei hotărâri preliminare</i>	287
3.2.1. Introducere	287
3.2.2. Identificarea întrebării trimise.....	287
3.2.3. Informații cu privire la împrejurările de fapt	291
3.2.4. Informații cu privire la dreptul național	295
3.2.5. Ordonanța de trimitere trebuie să fie inteligibilă fără a fi necesară referirea la alte documente	296
3.2.6. Solicitarea de aplicare a procedurii preliminare de urgență în spațiul de libertate, securitate și justiție	302
9. PROCEDURA ÎN FAȚA INSTANȚEI DE TRIMITERE ULTERIOR	
FORMULĂRII UNEI TRIMITERI	304
1. Cauza rămâne pe rolul instanței naționale	304
2. Atacarea unei decizii prin care se dispune o trimitere preliminară	306
3. Măsurile provizorii	311
3.1. <i>Sumar</i>	311
3.2. <i>Competența instanței naționale de a încuviința măsurile provizorii</i>	311
3.2.1. Posibile conflicte între dreptul național și dreptul comunitar	311
3.2.2. Posibile conflicte între diferite reguli comunitare	312
3.3. <i>Condițiile pentru încuviințarea de măsurile provizorii</i>	315
3.3.1. Sumar.....	315
3.3.2. Îndoieli cu privire la validitate	316
3.3.3. Urgența.....	318
3.3.4. Ponderarea intereselor	319
10. PROCEDURA ÎN FAȚA CURȚII DE JUSTIȚIE	321
1. Sumar	321
2. Notificarea deciziei de adresare a unei trimiteri	322
3. Observații privind trimiterea preliminară	323
3.1. <i>Cine are dreptul să depună observații</i>	323
3.2. <i>Observații din partea instituțiilor Comunității și a statelor membre</i>	327
3.3. <i>Influențarea domeniului hotărârii preliminare prin prezentarea de observații</i>	331
3.3.1. Procedura hotărârii preliminare nu are părți <i>stricto sensu</i>	331
3.3.2. Obiectul întrebării preliminare	332
3.3.3. Completarea sau îndepărtarea de la faptele din trimitere.....	335
3.3.3.1. Regula principală.....	335
3.3.3.2. Completarea descrierii faptelor de către instanța de trimitere.....	336
3.3.3.3. Faptele prezentate în trimitere sunt contestate	337
3.3.3.3.1. Gradul de apreciere a faptelor întreprins de către instanța de trimitere	337
3.3.3.3.2. Fapte necontestate care apar ulterior adresării trimiterii.....	338

3.3.3.3.3. O parte corectează informațiile asupra faptelor împotriva propriului său interes	339
3.3.3.3.4. Cei abilitați să prezinte observații sunt în dezacord cu privire la corectitudinea unui element de fapt	340
3.3.3.3.5. Cauze privind validitatea unor reguli comunitare	342
3.3.3.3.6. Reguli privind probele	343
3.3.3.4. Îndepărtarea de la interpretarea dreptului național dată de instanța de trimitere	344
3.3.3.5. Accesul Curții de Justiție la informații cu privire la fapte și la dreptul național	346
4. Procedura în fața Curții de Justiție	348
4.1. <i>Reprezentarea</i>	348
4.2. <i>Regimul lingvistic</i>	349
4.3. <i>Procedura scrisă</i>	351
4.3.1. <i>Introducere</i>	351
4.3.2. <i>Termene și cerințe privind depunerea observațiilor</i>	351
4.3.3. <i>Conținutul și structura observațiilor scrise</i>	353
4.3.4. <i>Lungimea observațiilor scrise</i>	355
4.3.5. <i>Raportul de ședință</i>	356
4.4. <i>Procedura orală</i>	356
4.4.1. <i>Nu toate cauzele se judecă cu audierea pledoariilor</i>	356
4.4.2. <i>Stabilirea datei pentru ședință</i>	357
4.4.3. <i>Timpu permis pentru a pleda în fața Curții</i>	357
4.4.4. <i>Conținutul și desfășurarea ședinței</i>	358
4.4.5. <i>Considerații aferente interpretării</i>	360
4.4.6. <i>Terminarea procedurii orale</i>	362
5. Proceduri accelerate	363
5.1. <i>Sumar</i>	363
5.2. <i>Procedura accelerată precizată la articolul 104a din Regulamentul de procedură al Curții</i>	364
5.2.1. <i>Procedură</i>	364
5.2.2. <i>Noțiunea „urgență deosebită”</i>	365
5.3. <i>Procedura de urgență în spațiul de libertate, securitate și justiție</i>	367
5.3.1. <i>Perspectivă de ansamblu asupra procedurii de urgență</i>	367
5.3.2. <i>Condiții pentru aplicarea procedurii hotărârii preliminare de urgență</i>	368
5.3.3. <i>Decizia de aplicare sau nu a procedurii de urgență</i>	370
5.3.4. <i>Procedura scrisă</i>	371
5.3.5. <i>Observațiile orale în procedura de urgență</i>	371
6. Strângerea de probe suplimentare și redeschiderea procedurii orale	372
11. HOTĂRÂREA PRELIMINARĂ	376
1. <i>Hotărâre sau ordonanță?</i>	376
2. <i>Reformularea întrebării adresate</i>	379
2.1. <i>Sumar</i>	379
2.2. <i>Întrebarea preliminară este restrânsă</i>	380

2.3. <i>Includerea altor prevederi de drept comunitar</i>	384
2.4. <i>Răspunsuri alternative</i>	386
2.5. <i>Aspecte potențial pertinente care nu fac parte din trimiterea preliminară</i>	388
2.6. <i>Întrebări în aprecierea validității unei dispoziții comunitare</i>	392
3. Ajustarea hotărârii preliminare la faptele cauzei	394
3.1. <i>Măsura în care chiar Curtea de Justiție realizează încadrarea juridică a faptelor</i>	394
3.2. <i>Natura întrebării</i>	396
3.3. <i>Conținutul și formularea trimiterii preliminare</i>	397
3.4. <i>Considerente de ordin politic</i>	398
3.5. <i>Volumul de muncă al Curții de Justiție</i>	401
3.6. <i>Noi principii de drept</i>	403
12. EFECTELE HOTĂRÂRII PRELIMINARE	405
1. Introducere	405
2. Efectele unei hotărâri preliminare pentru acțiunea principală	406
2.1. <i>Instanțe naționale sesizate în cauză</i>	406
2.2. <i>Părțile din acțiunea principală</i>	413
3. Efectul unei hotărâri preliminare pentru alte cauze	414
3.1. <i>Alte instanțe naționale</i>	414
3.2. <i>Părți la alte acțiuni naționale, instituții comunitare și state membre</i>	417
3.3. <i>Curtea de Justiție</i>	417
4. Semnificația juridică a concluziilor avocaților generali	418
5. Efectul în timp al unei hotărâri preliminare	418
5.1. <i>Regula principală</i>	418
5.2. <i>Împrejurări care justifică limitarea în timp a efectului</i>	419
5.2.1. <i>Prezentare sintetică</i>	419
5.2.2. <i>Lipsa clarității juridice și buna credință</i>	420
5.2.2.1. <i>Considerații generale</i>	420
5.2.2.2. <i>Conduita instituțiilor Comunității</i>	422
5.2.2.3. <i>Așteptări legitime pentru statele membre?</i>	425
5.2.3. <i>Consecințe financiare grave</i>	426
5.2.4. <i>Raportul cu o acțiune în curs</i>	428
5.2.5. <i>Limitarea în timp în cauze privind validitatea unei măsuri comunitare</i>	429
6. Interpretarea și revizuirea unei hotărâri preliminare	429
13. CHELTUIELI DE JUDECATĂ ȘI ASISTENȚĂ JUDICIARĂ	432
1. Cheltuieli de judecată	432
2. Asistență judiciară	433

ADDENDA LA TRADUCEREA ROMÂNEASCĂ PRELIMINARY REFERENCES TO THE EUROPEAN COURT OF JUSTICE	435
1. Introducere.....	435
2. Tratatul de la Lisabona.....	435
2.1. <i>Articolul 267 TFUE a înlocuit articolul 234 CE.....</i>	<i>435</i>
2.2. <i>Extinderea domeniului procedurii pentru trimiteri preliminare .....</i>	<i>436</i>
2.2.1. <i>Regula principală .....</i>	<i>436</i>
2.2.2. <i>Politica externă și de securitate comună .....</i>	<i>437</i>
2.3.3. <i>Justiție și afaceri interne.....</i>	<i>438</i>
2.3. <i>Extinderea competenței CEJ la acte juridice care nu sunt adoptate de către instituții ale UE .....</i>	<i>440</i>
2.4. <i>Interacțiunea cu acțiunea directă .....</i>	<i>440</i>
3. Jurisprudența.....	441
BIBLIOGRAFIE	447
INDEX.....	461